

УДК 378.147.091.33-021.464:578/579

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ

О. М. Камишний, І. О. Топол, А. С. Деген, Н. М. Поліщук

Запорізький державний медичний університет

FEATURES OF ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS BY CREDIT-MODULAR SYSTEM AT THE DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY, VIROLOGY AND IMMUNOLOGY

O. M. Kamyshny, I. O. Topol, A. S. Dehen, N. M. Polishchuk

Zaporizhzhia State Medical University

У статті розкрито особливості організації самостійної роботи студентів, що сприяють ефективній організації пізнавальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології.

This article describes the features of student's independent work organization, that enhance students' cognitive activity in the condition of credit-modular system at the Department of Microbiology, Virology and Immunology.

Вступ. Формування світогляду майбутнього фахівця, становлення його особистості в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) здійснюється під впливом інтелектуальної та творчої діяльності і самоосвіти студента. Ці явища в системі медичної освіти виступають в єдності, що пов'язано зі змінами вимог до сучасного стану професійної підготовки і спеціалізації відповідно до освітніх стандартів Болонського процесу. Знать, здобутих у вищих медичних закладах, стає замало, провідною стає установка на безперервну освіту, що проходить через усе життя фахівця [1, 2]. Тому одним з головних завдань підготовки майбутніх спеціалістів у медичних вищих навчальних закладах є навчання здобувати знання, вміння та досвід пізнавально-творчої самостійної діяльності, при цьому відбувається процес формування психологічної, теоретичної та практичної готовності студента до інтелектуальної, творчої і самоосвітньої діяльності [1].

Основна частина. Як стверджували великі філософи минулого, освіта та розвиток не можуть бути повідомлені особистості, а той, хто бажає навчатись, повинен досягти цього власними силами [2]. Тому мета статті полягає у розкритті особливостей організації самостійної роботи студентів в умовах КМСОНП на прикладі кафедр мікробіології, вірусології та іму-

нології у Запорізькому державному медичному університеті.

Самостійна робота є однією із форм організації навчального процесу, яка вирішує не тільки навчальну, але й розвивальну і виховну функцію [3]. Це найважливіший компонент процесу навчання, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, так і позааудиторних занять, без участі викладача та під його безпосереднім керівництвом [3, 4]. Крім того, розглядаючи цей процес як психолого-педагогічний компонент, як взаємодію на рівні суб'єкт-суб'єктних відносин, розрізняємо функції педагога і студента. Педагог виконує, передусім, спонукально-організаційну функцію, а студент – функцію пізнавальної діяльності із засвоєння знань, умінь і навичок [3, 5]. Враховуючи вищезазначене, важливим завданням викладача вищого навчального закладу є правильна організація самостійної роботи студентів (СРС), забезпечення умов успішного її перебігу, що передбачає не лише акумулювання базових наукових знань, але й доцільно активізувати пізнавальні інтереси студентів у навчальному процесі, сформулювати здатність самостійно шукати і продукувати засоби та способи вирішення проблем, тобто він має бути самостійним і ініціативним [3–5].

Викладачі кафедри мікробіології, вірусології та імунології ЗДМУ мають певний досвід в організації СРС,

оскільки не перший рік працюють за КМСОНП на медичному та фармацевтичному факультетах. Тож при викладанні навчальної дисципліни “Мікробіологія, вірусологія та імунологія” постійно впроваджуються індивідуально-диференційований та особистісно-орієнтований підходи до кожного студента, які передбачають створення умов для якнайповнішої реалізації їх творчих можливостей через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей; сприяють залученню студентів у науково-дослідну і творчу діяльність у сфері теорії і практики з мікробіології. Це допомагає підвищити самооцінку студентів та їх мотивацію до виконання практичних завдань і надає більше можливостей для самоосвіти [3], наприклад, використання таких мультимедійних лекцій, як науково-інформаційних, науково-проектних та світоглядно-рефлексивних, дозволяє активізувати когнітивні процеси, від яких значно залежать і саморозвиток студентів, і підвищення значущості та наочності мікробіології, як науки, і якості навчання предмета, і виконання програмного навчального матеріалу.

Самостійна робота є важливим етапом при розв’язанні творчих завдань, які пропонуються викладачами на лекціях, практичних заняттях та які виносяться для опрацювання самостійно. Адже знання можна вважати надбанням студента тільки за умови, що він приклав для їх здобуття свої розумові та практичні зусилля та навички. Самостійна робота сприяє формуванню у студентів ініціативності, дисциплінованості, точності, почуття відповідальності, необхідних майбутньому фахівцю в подальшому навчанні та професійній медичній діяльності. Певним значним результатом самостійної роботи є використання набутих знань та умінь на практичних заняттях, наприклад, показ самостійно створеної мультимедійної презентації з подальшим обговоренням запропонованої теми, обговорення рефератів тощо.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології у ЗДМУ є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів. На-

вчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний, проміжний та підсумковий модульний контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять. Крім того, контролюючи самостійну роботу студентів, викладачі кафедри значну увагу приділяють кінцевому результату, який полягає, наприклад, у написанні текстів наукових статей, рефератів, виконанні творчих завдань-проектів, підготовки мультимедіа, виступів на студентських наукових конференціях тощо [2, 5].

І, нарешті, умовою ефективної організації самостійної роботи студентів на кафедрі є забезпечення доступності навчального матеріалу, необхідного для самостійного й аудиторного розгляду (вивчення окремої теми, підготовки до тестового контролю): підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, інтерактивними навчально-методичними матеріалами, створеними співробітниками кафедри, та наявністю на кафедрі комп’ютерного класу.

Висновки. Отже, педагогічно правильно організована самостійна робота студентів служить передумовою забезпечення цілеспрямованої їх орієнтації на майбутню діяльність в умовах практичного використання теоретичних знань, враховуючи стрімкий розвиток медичної галузі. Як відомо, при вивченні навчальної дисципліни самостійна робота студентів повинна забезпечити: системність знань та засобів навчання; володіння розумовими процесами; мобільність і критичність мислення; володіння засобами обробки інформації; здібність до творчої праці. Таким чином, на сучасному етапі з метою активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів і формування надалі майбутнього професіонала весь процес навчання мікробіології, вірусології та імунології спрямований на саморозвиток та самоактуалізацію студентів за принципом системного підходу з урахуванням індивідуальних особливостей кожного учасника навчального процесу.

Література

1. Бурик М. Болонський процес в мире и на Украине / М. Бурик // Пропаганда. – 2009. – [Електр. ресурс]. – <http://propaganda-journal.net/1151.html>
2. Баранова Л. П. Організація самостійної роботи студентів в умовах рейтингової системи контролю знань при вивченні курсу історії культури України / Л. П. Баранова, Л. М. Савченко // Проблеми вищої школи : науково-методичний збірник. Вип.81. – К., 2008. – С. 62–64.
3. Герман Н. А. Адаптація форм організації самостійної роботи студентів до сучасних технологій навчання /

Н. А. Герман, Н. В. Тягунова // Вища школа. – 2010. – № 4–5. – С. 53–61.

4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / [М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук та ін.]. – Київ–Тернопіль, 2008. – С. 147.

5. Забара С. Організація самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи / С. Забара // Матеріали науково-практичного семінару “Кредитно-модульна система організації навчального процесу”. – К., 2007. – С. 112–114.

Отримано 11.02.14